

मुंबई महानगर प्रदेश विकास प्राधिकरणामार्फत राबविण्यात येत असलेल्या मुंबई मेट्रो मार्ग-५, ६, ७अ, ९, १० व १२ या मेट्रो रेल्वे प्रकल्पांसाठी घेण्यात येणाऱ्या बाह्यसहाय्यित कर्जासाठी राज्य शासनाने आकस्मिक दायित्व स्वीकारणे व सदर प्रकल्पांसाठी घेण्यात येणाऱ्या बाह्य सहाय्यित कर्जाच्या अनुषंगाने प्रकल्प करारनामा, कर्ज करारनामा आणि दुय्यम वित्तीय करारनामा करण्यास मान्यता देण्याबाबत.

**महाराष्ट्र शासन
नगर विकास विभाग**

शासन निर्णय क्रमांक : एमआरडी-३३२५/प्र.क्र.९४/नवि-७,

मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.

दिनांक : १५ जुलै, २०२५.

संदर्भ:-

- १) नगर विकास विभाग, शासन निर्णय क्रमांक: एमआरडी-३३१६/प्र.क्र.१३९/नवि-७, दि.२१.१२.२०१७
- २) नगर विकास विभाग, शासन निर्णय क्रमांक: एमआरडी-३३१६/प्र.क्र.१४०/नवि-७, दि.२१.१२.२०१७
- ३) नगर विकास विभाग, शासन निर्णय क्रमांक: एमआरडी-३३१७/प्र.क्र.१३८/नवि-७, दि.०२.११.२०१८
- ४) नगर विकास विभाग, शासन निर्णय क्रमांक: एमआरडी-३३१९/प्र.क्र.१९(भाग-२)/नवि-७, दि.०६.०९.२०१९
- ५) नगर विकास विभाग, शासन निर्णय क्रमांक: एमआरडी-३३१९/प्र.क्र.०९/नवि-७, दि.०६.०९.२०१९

प्रस्तावना :-

मुंबई महानगर प्रदेश विकास प्राधिकरणामार्फत राबविण्यात येत असलेल्या मुंबई मेट्रो मार्ग-५, ६, ७अ, ९, १० व १२ या मेट्रो रेल्वे प्रकल्पांची अंमलबजावणी करण्यासाठी संदर्भाधीन शासन निर्णयांद्वारे राज्य शासनाची मान्यता देण्यात आली आहे. आता, सदरहू प्रकल्पांसाठी घेण्यात येणाऱ्या बाह्य सहाय्यित कर्ज घेण्याची दृष्टीने आलेल्या अडचणींचे निराकरण करण्याच्या अनुषंगाने विवक्षित मान्यता घेण्याचे शासनाच्या विचाराधीन होते. त्यानुषंगाने शासनाने पुढीलप्रमाणे निर्णय घेतला आहे:-

शासन निर्णय :-

मुंबई महानगर प्रदेश विकास प्राधिकरणामार्फत राबविण्यात येत असलेल्या मुंबई मेट्रो मार्ग-५, ६, ७अ, ९, १० व १२ या मेट्रो रेल्वे प्रकल्पांसाठी घेण्यात येणाऱ्या बाह्यसहाय्यित कर्जासाठी राज्य शासनाने आकस्मिक दायित्व स्वीकारणे व सदर प्रकल्पांसाठी घेण्यात येणाऱ्या बाह्य सहाय्यित कर्जाच्या अनुषंगाने प्रकल्प करारनामा, कर्ज करारनामा आणि दुय्यम वित्तीय करारनामा (Subsidiary Loan Agreement) करणे यास राज्य शासनाची पुढीलप्रमाणे मान्यता देण्यात येत आहे :-

- १) मुंबई मेट्रो मार्ग-५, ६, ९ आणि ७अ, १० व १२ या प्रकल्पांकरिता सदरहू प्रकल्पांसाठी राज्य शासनाने यापूर्वी मान्यता दिलेल्या कर्ज रकमेच्या मर्यादेतील द्विपक्षीय/बहुपक्षीय वित्तीय संस्था/अन्य वित्तीय संस्थामार्फत सुलभ व्याज दराचे कर्ज Back to Back Basis किंवा इतर उचित मार्गाने मुंबई महानगर प्रदेश विकास प्राधिकरणाद्वारे घेण्यास राज्य शासनाची मान्यता देण्यात येत आहे.

- २) मुंबई मेट्रो मार्ग-५, ६, ९ आणि ७अ, १० व १२ या मेट्रो मार्ग प्रकल्पांसाठी घेण्यात येणाऱ्या कर्जाची मुदल, व्याज व इतर शुल्क यांच्या परतफेडीची प्राथमिक जबाबदारी ही मुंबई महानगर प्रदेश विकास प्राधिकरणाची राहिल.
- ३) मुंबई मेट्रो मार्ग-५, ६, ९ आणि ७अ, १० व १२ या मेट्रो मार्ग प्रकल्पांसाठी घेण्यात येणाऱ्या कर्जाची मुदल, व्याज व इतर शुल्क यांच्या परतफेडीची दायित्व/आकस्मिक जबाबदारी राज्य शासनाद्वारे स्वीकारण्यास मान्यता देण्यात येत आहे. तसेच सदर कर्ज सहाय्यासाठी आवश्यकता भासल्यास राज्य शासनाकडून हमी देण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.
- ४) मुंबई मेट्रो मार्ग-५, ६, ९ आणि ७अ, १० व १२ या मेट्रो मार्ग प्रकल्पांसाठी घेण्यात बाह्य कर्ज सहाय्याच्या अनुषंगाने संबंधित वित्तीय संस्था आणि केंद्र शासन यांच्यात **कर्ज करारनामा** करण्यास तसेच संबंधित वित्तीय संस्था, राज्य शासन (नगर विकास विभाग) आणि मुंबई महानगर प्रदेश विकास प्राधिकरण यांच्यात **प्रकल्प करारनामा** करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.
- ५) मुंबई मेट्रो मार्ग-५, ६, ९ आणि ७अ, १० व १२ या मेट्रो मार्ग प्रकल्पांसाठी घेण्यात बाह्य कर्ज सहाय्याच्या अटी व शर्ती, मुदल, व्याजाची परतफेड इ. मुद्यांबाबत अपर मुख्य सचिव/प्रधान सचिव/सचिव, वित्त विभाग; अपर मुख्य सचिव/प्रधान सचिव (नवि-१) व महानगर आयुक्त, मुंबई महानगर प्रदेश विकास प्राधिकरण यांच्यामध्ये **दुय्यम कर्ज करारनामा (subsidiary Loan Agreement)** करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.
- ६) मुंबई मेट्रो मार्ग-५, ६, ९ आणि ७अ, १० व १२ हे प्रकल्प वेळेत पूर्ण करण्याची जबाबदारी प्राधिकरणाची राहिल.
- ७) मुंबई मेट्रो मार्ग-५, ६, ९ आणि ७अ, १० व १२ या प्रकल्पांस काही कारणास्तव विलंब झाल्यास अथवा न्यायिक प्रकरणे उद्भवल्यास तसेच अनुषंगिक कारणांमुळे नियोजित रक्कमेमध्ये भविष्यात वाढ झाल्यास, या वाढीव रक्कमेचा भार मुंबई महानगर प्रदेश विकास प्राधिकरणाने उचलावा.

सदरचा शासन निर्णय नियोजन विभाग अनौपचारिक संदर्भ क्र. १७३/२०२५/१४४४, दिनांक २६/०५/२०२५ व वित्त विभाग अनौपचारिक संदर्भ क्र. २४६/व्यय-३, दिनांक २७/०६/२०२५ अन्वये प्राप्त अभिप्राय व दिनांक १०/०७/२०२५ रोजी पार पडलेल्या मंत्रिमंडळ बैठकीतील निर्णयानुसार निर्गमित करण्यात येत आहे. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०२५०७१५१५२००२६४२५ असा आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(विजय चौधरी)
सह सचिव, महाराष्ट्र राज्य

प्रति,

- मा. मुख्यमंत्री यांचे अपर मुख्य सचिव, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
- मा. उपमुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
- अपर मुख्य सचिव, वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
- अपर मुख्य सचिव, नियोजन विभाग, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.

प्रधान सचिव, विधी व न्याय विभाग, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.

सचिव (वि.सु), वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई-४०००३२.

महानगर आयुक्त, मुंबई महानगर प्रदेश विकास प्राधिकरण, मुंबई.

निवड नस्ती (नवि-७)(२०२५).